

Nr 973

Av fru **Segerstedt Wiberg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 126, med förslag till lag angående ändring i lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.*

I proposition nr 126 har regeringen bl. a. framlagt förslag till nya regler om sekretess för handlingar rörande psykologiska prov. Propositionen har i denna del uppskjutits till höstsessionen. Förslaget har, kort sammanfattat, till syfte dels att trygga provens användbarhet genom att förhindra deras utlämnande före begagnandet ("instrumentell sekretess", 7 §), dels att värna de berörda enskildas integritet genom att förhindra utlämnande av ifyllda prov utan vederbörandes samtycke ("personsekretess", 14 §).

Hänsyn till den enskildes rättssäkerhet och integritet måste vara vägledande vid granskningen av dessa förslag. Psykologiska prov kan få avgörande betydelse i vitala frågor för den enskilde, såsom anställning, intagning för utbildning etc. Samtidigt är det uppenbart att personliga uppgifter kan komma fram genom sådana prov, vilkas yppande för utomstående kan vara till skada för den enskilde.

Vad först gäller den instrumentella sekretessen är det naturligtvis ofrånkomligt att proven måste kunna hemlighållas innan de begagnas. Ett problem uppstår emellertid genom att proven ofta används upprepade gånger. Förslaget innebär att proven inte skall få utlämnas "före den avsedda prövningen eller undersökningen". Propositionen utgår från en tolkning och tillämpning av denna bestämmelse som, såvitt jag kan finna, strider mot ordalagen. Man vill läsa den så att utlämnande före prövningens *avslutande* får förhindras. Annars blir bestämmelsen uppenbarligen meningslös i fall av upprepat begagnande av ett och samma prov; man måste ta sikte på slutpunkten för begagnandet. Men jag kan inte finna annat än att ordalydelsen inte medger annat än att utlämnande före provets *början* får förhindras. Så snart t.ex. en studentskrivning har börjat och skrivsalen stängts för senkomna, har uppenbarligen pressen rätt att få del av skrivningen för att publicera den. Proven kommer också ut redan i kvällstidningarna och inte först i morgontidningarna. Eftersom detta fall ryms under samma paragraf, kan jag inte förstå hur paragrafen skall kunna tolkas på annat sätt då det gäller psykologiska prov. Det måste fordras en bestämmelse som medger en längre sekretess än till provets början. Denna bestämmelse måste också innehålla en längsta tidsfrist. Det kan inte vara rimligt att offentligheten skall kunna uppskjutas hur länge som helst och

utan någon som helst kontroll av om provet längre är aktuellt och lämpligt att begagna eller f. ö. ens av om det alls begagnas längre i praktiken. Det strider mot paragrafens gamla uppbyggnad och över huvud mot sekretesslagens konstruktion att ge möjlighet till sekretess utan att lagfästa någon yttersta tidsfrist. Jag är i och för sig beredd, ehuru med viss tvekan med hänsyn bl. a. till vad PK anfört i sitt remissyttrande, att acceptera en viss sekretesstid. Som en längsta sekretesstid kan jag tänka mig tre år.

En annan punkt som är tveksam i förslaget är att uttrycket "undersökning under medverkan av psykolog", som användes i departementspromemorian i ärendet, i propositionen ersatts med orden "psykologisk undersökning". Det anförs som motiv att yrkesbenämningen psykolog ännu inte nått sådan stadga att den bör användas i lagspråket. Men denna ändring kan innebära en utomordentligt viktig utvidgning av regelns tillämpningsområde, kanske en mångdubbling av detta! Varje prov som har till ändamål att psykologiskt testa t.ex. en platsökande skulle kunna sekretessbeläggas, t.o.m. för obestämd tid, även om det gjorts upp helt lekmannamässigt. I stor utsträckning förekommer det att arbetsgivare använder enkla prov, ofta kombinerade kunskaps- och psyktester, för att få underlag för sin bedömning av olika sökande. Sådana prov förekommer även i riksdagen och ger naturligtvis i och för sig ej anledning till någon erinran om bara frågorna är vettiga. Men sekretess har vanligen aldrig åsyftats och bör inte införas. Jag föreslår därför att promemorians förslag följs på denna punkt.

Vad härefter beträffar den föreslagna personsekretessen kan jag biträda propositionens förslag. Jag vill endast understryka vikten av vad JK anfört i sitt remissyttrande om att upplysningar om personliga förhållanden måste kunna beredas skydd även mot medsökande i anställningsärenden.

Avslutningsvis vill jag betona nödvändigheten av en effektiv och sakkunnig kontroll av myndigheternas handhavande av psykologiska prov. De sekretessregler som införs får inte leda till någon minskning av de enskildas rättssäkerhet i form av missbruk av testresultat eller slentrian i uppläggnings- och genomförandet av dessa prov.

Jag hemställer,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 126 för sin del vidtar sådana ändringar i den föreslagna lagtexten som åsyftas i denna motion, och

att utskottet utarbetar de ändringar som sålunda erfordras.

Stockholm den 16 oktober 1968

Ingrid Segerstedt Wiberg (fp)